

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci navrhovatele: **Ing. V. S.**, v řízení o kasační stížnosti navrhovatele proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 13. 1. 2021, č. j. 59 A 58/2020 – 28,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Navrhovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Kasační stížností se navrhovatel (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým soud zamítl návrh stěžovatele na osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů pro navazující soudní řízení.

[2] Dne 15. 6. 2020 bylo Krajskému soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci (dále jen „krajský soud“) doručeno podání stěžovatele, které bylo označeno jako „předběžné opatření spolu se zajištěním důkazů a návrhem na určení zástupce z řad advokátů podle s. ř. s.“. V podání stěžovatel tvrdí, že mu dne 5. 6. 2020 odpůrkyně ad 2) bezdůvodně odepřela vystavit lékařský posudek o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel (ať již s jakýmkoli výsledkem), přičemž tak údajně měla činit na popud odpůrkyně ad 1). Podle stěžovatele bylo tímto jednáním odpůrců ad 1) a ad 2) odňato jeho ústavní právo bránit se proti zjevné zvlášť právní cestou podle správního řádu a dalších předpisů a také tím byla omezena jeho občanská práva, vč. řízení motorových vozidel. Z tohoto důvodu se stěžovatel domáhal vydání předběžného opatření, kterým měla být odpůrcům uložena

povinnost vystavit a doručit navrhovateli lékařský posudek o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel v kategorii A, B a k zajištění důkazu předložit soudu jeho zdravotnickou dokumentaci. Stěžovatel na závěr svého podání požádal o osvobození od soudních poplatků a určení zástupce z řad advokátů pro následující související soudní řízení.

[3] Krajský soud rozhodl o podání stěžovatele usnesením ze dne 19. 6. 2020, č. j. 59 A 58/2020 – 4, tak, že výrokem I. odmítl návrh stěžovatele na vydání předběžného opatření, výrokem II. zamítl návrh stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů pro navazující soudní řízení, a to z toho důvodu, že poskytovatel zdravotních služeb nevystupuje při vydávání lékařského posudku v pozici správního orgánu, tudíž by stěžovatel ani v případném dalším řízení zjevně nemohl být úspěšný. Výrokem III. krajský soud nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

[4] Proti usnesení krajského soudu ze dne 19. 6. 2020, č. j. 59 A 58/2020 – 4, podal stěžovatel dne 15. 7. 2020 kasační stížnost., co do výroku I. a II., přičemž Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přípustnou a důvodnou pouze vůči výroku II. Nejvyšší správní soud shledal závěr krajského soudu o tom, že v budoucnu podaná žaloba stěžovatelem by zjevně nemohla být úspěšná, předčasným, protože není možné vyloučit stěžovatelovu případnou žalobu proti rozhodnutí, jímž by mu příslušný správní orgán odňal řidičské oprávnění z toho důvodu, že včas nepředložil platný posudek o své zdravotní způsobilosti. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 18. 9. 2020, č. j. 5 As 237/2020 – 10, zrušil usnesení krajského soudu co do výroku II. a zavázal jej, aby v dalším řízení stěžovatele vyzval k doplnění podání, stanovil mu přiměřenou lhůtu a teprve poté zhodnotil otázku zjevné bezúspěšnosti budoucího návrhu stěžovatele ve věci samé. Dále krajskému soudu uložil, aby rozhodl o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků pro řízení o budoucím návrhu ve věci samé.

[5] V navazujícím řízení krajský soud usnesením ze dne 30. 11. 2020 vyzval stěžovatele, aby ve lhůtě 15 dnů odstranil vady podaného návrhu ze dne 5. 6. 2020 a pokud bylo vedeno se stěžovatelem řízení o odnětí jeho řidičského oprávnění z důvodu nepředložení posudku o zdravotní způsobilosti, aby uvedl informace o průběhu tohoto řízení a předložil rozhodnutí vydané v tomto řízení. Dále jej vyzval k doložení prohlášení o svých majetkových poměrech. Dne 23. 12. 2020 bylo doručeno krajskému soudu vyjádření stěžovatele, v němž žádal o prominutí lhůty; současně přiložil prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce

[6] Dne 8. 1. 2021 bylo doručeno krajskému soudu další vyjádření stěžovatele, v němž brojí proti tomu, že mu bezdůvodně nebyla přiznána způsobilost k řízení skupiny vozidel A od 11. 6. 2020 do 10. 6. 2020 a skupiny B od 8. 8. 2021 do 10. 6. 2022 a domáhá se také zajištění své zdravotnické dokumentace, která má být v držení odpůrců. K omezení způsobilosti k řízení motorových vozidel mělo dle tvrzení stěžovatele dojít na základě lékařského posudku EČ00000176, proti kterému podal 17. 6. 2020 prostřednictvím odpůrkyně ad 1) návrh na přezkum, přičemž dosud (do 8. 1. 2021 – pozn. Nejvyššího správního soudu) o tomto návrhu nebylo rozhodnuto. Stěžovatel tvrdí, že mu nebyla doručena zasilka z Krajského úřadu Libereckého kraje a domáhá se neúčinnosti doručení

pokračování

event. správního rozhodnutí ve věci lékařského posudku a jeho neplatnosti, pokud by mu takové rozhodnutí bylo v prosinci 2020 doručováno a bylo nepříznivé. Stěžovatel zopakoval žádost o určení advokáta a také si vyhradil právo vyjádřit se k osobám soudců, jakmile mu to okolnosti umožní. Součástí vyjádření je také kopie písemnosti ze dne 6. 1. 2021 adresovaná Krajskému úřadu Libereckého kraje, kde stěžovatel uvádí, že v prosinci roku 2020 mu měla být tímto úřadem doručena správní písemnost, namítá neúčinnost doručení, jelikož mu písemnost nebyla doručena podle správního řádu a žádá opakování doručení.

[7] Krajský soud napadeným rozhodnutím zamítl návrh stěžovatele na osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů pro navazující soudní řízení. Podle krajského soudu se existence rozhodnutí správního orgánu o odnětí řidičského oprávnění na základě doplnění podání nepotvrdila, stěžovatel v tomto směru nic neuvedl a nelze dospět k závěru, že by se budoucí řízení mělo týkat přezkumu takového rozhodnutí správního orgánu. Krajský soud konstatuje, že v době podání návrhu ze dne 5. 6. 2020 ještě nebyl podán návrh na přezkum posudku ze dne 17. 6. 2020 a tento posudek stěžovatel zjevně ani neměl. Stěžovatel ani neví, zda bylo rozhodnuto Krajským úřadem Libereckého kraje ve věci týkající se jeho zdravotní způsobilosti. Vzhledem k výše uvedenému krajský soud shrnul, že v budoucím řízení stěžovatel zjevně nemůže být úspěšný a není proto účelné vynakládat veřejné prostředky pro účely právní pomoci.

[8] Proti rozhodnutí krajského soudu podal stěžovatel dne 13. 2. 2021 k Nejvyššímu správnímu soudu kasační stížnost, kterou se domáhá zrušení napadeného rozhodnutí, a to v celém rozsahu. Stěžovatel vytyká krajskému soudu, že nevyslovil obecný závěr o (ne)splnění podmínek pro úplné osvobození od soudních poplatků, dále nesrozumitelnost nepadaného rozhodnutí, jelikož krajský soud od počátku věděl o nezákonném postupu odpůrců, a to z důvodu jejich počáteční nečinnosti a následném odnětí práva stěžovatele řídit motorová vozidla tř. A a B (viz výše). Stěžovatel se domáhal právní pomoci určením zástupce z řad advokátů, jelikož mu nebyl znám konkrétní správní orgán, proti jehož rozhodnutí již není přípustný opravný prostředek podle správního řádu, přičemž se domnívá, že krajskému soudu bylo známo, proti kterému orgánu veřejné moci podání stěžovatele směřovalo. Stěžovatel dále namítá, že Česká pošta v místě stěžovatele zásadně nedoručuje úřední písemnosti podle správního řádu a občanského soudního řádu a navrhuje o tom provedení důkazů svědectvím osob.

[9] Odpůrci se ke kasační stížnosti nevyjádřili.

[10] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podaná včas (§ 106 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“) a oprávněnou osobou (§ 102 s. ř. s.).

[11] Pokud jde o podmínku zaplacení soudního poplatku za danou kasační stížnost a povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem v řízení o kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud konstatuje, že v daném případě tyto podmínky řízení naplněny být nemusí, a to z totožných důvodů, které uvedl v rozsudku č. j. 5 As 237/2020 – 10, v bodě 8. a 9.

[12] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud posoudit námitky uplatněné v kasační stížnosti, musel se zabývat otázkou její přípustnosti. Podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. totiž platí, že *kasační stížnost je nepřijatelná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu*. Toto ustanovení slouží k tomu, aby se Nejvyšší správní soud nemusel zabývat znovu věcí, u které již jedenkrát svůj právní názor vyslovil, a to v situaci, kdy se tímto právním názorem krajský soud řídil (viz náleží Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 136/05). Nad rámec § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. dovodila judikatura Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu další výjimky, pro které lze podat opakovanou stížnost, aniž by byl smysl cit. ustanovení potlačen. Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2011, č. j. 1 As 79/2009 - 165, č. 2365/2011 Sb. NSS se především jedná o případy, *kdy Nejvyšší správní soud vytýká nižšímu správnímu soudu procesní pochybení nebo nedostatečně zjištěný skutkový stav, případně nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí*. Odmítnutí kasační stížnosti za tohoto procesního stavu by znamenalo odmítnutí věcného přezkumu rozhodnutí z pohledu aplikace hmotného práva. I tyto výjimky je nutno vnímat v kontextu citovaného ustanovení, tedy tak, že námitky opakované kasační stížnosti se musí pohybovat v rámci již vysloveného právního názoru či pokynu, tj. v mezích závěrů Nejvyššího správního soudu, které v dané věci vyslovil, anebo musí směřovat k právní otázce v první kasační stížnosti neřešené proto, že – zejména pro vadný procesní postup nebo vadu obsahu rozhodnutí krajského soudu – řešena být nemohla. Pokud by se ovšem mimo tyto výjimky připustil stav, že v opakovaných kasačních stížnostech účastníci mohou měnit jejich rozsah a důvody mimo rámec předchozího závazného právního názoru či pokynu, zákaz opakovaného projednání věci kasačním soudem by se tím popřel.

[13] Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 5 As 237/2020 – 10 zrušil usnesení krajského soudu co do výroku II. z důvodu nesprávného postupu krajského soudu, neboť nevyzval stěžovatele, aby své podání upřesnil či doplnil podle § 37 odst. 5 s. ř. s. Nejvyšší správní soud se tedy vyjadřoval pouze k procesním aspektům řízení před krajským soudem, a proto nyní nebrání přezkoumání napadeného rozhodnutí překážka opakované kasační stížnosti ve smyslu § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s.

[14] Poté, co Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přípustnou, přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů; ověřil přitom, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Kasační stížnost není důvodná.

[15] Kasační stížnost lze podat pouze z některého z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s., jedná se o jednu z náležitostí kasační stížnosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.). Stěžovatel v kasační stížnosti neoznačil konkrétní písmeno § 103 odst. 1 s. ř. s., avšak to není zapotřebí, pokud v podání uvedl důvod (popř. důvody), který lze z hlediska svého obsahu pod některý kasační důvod podřadit. Nejvyšší správní soud po pečlivé analýze kasační stížnosti dovodil, že stěžovatel zřejmě opírá svoji kasační stížnost o § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., jelikož vycítá krajskému soudu nevyslovení závěru ohledně návrhu na osvobození od soudních poplatků a nesrozumitelnost v otázce pasivní legitimace odpůrců.

[16] Z předloženého spisu vyplývá, že krajský soud postupoval v souladu s vysloveným názorem Nejvyššího správního soudu v rozsudku č. j. 5 As 237/2020 – 10, když usnesením

pokračování

ze dne 30. 11. 2020 vyzval stěžovatele k doplnění podrobností ohledně budoucího řízení před soudem. Aby soud mohl posoudit, zda je možné v daném případě osvobodit stěžovatele od soudních poplatků a ustanovit mu právního zástupce (§ 37 odst. 10 s. ř. s.), je třeba znát konkrétní okolnosti budoucího řízení, tedy zejm. proti kterému rozhodnutí bude žaloba podána, kdo je žalovaným správním orgánem, co bude předmětem onoho řízení a čeho se žalobce bude domáhat. Povinnost tvrzení, vč. povinnosti důkazní má v tomto směru žalobce (stěžovatel).

[17] K problematice ustanovení advokáta soudem ve správním soudnictví, resp. pro účely přípravy zahájení takových řízení (např. sepis podání, žaloby či kasační stížnosti) se Nejvyšší správní soud vyjádřil např. v rozsudku ze dne 27. 9. 2006, č. j. 2 As 2/2006 - 50, publikovaném pod č. 1011/2007 Sb. NSS. V něm uvedl, že *„je nesporné, že při posuzování toho, zda soud zástupce navrhovatelé ustanoví již před podáním návrhu, se soud musí velmi důkladně zabývat otázkou, zda je to nezbytné k ochraně jeho práv. Povinností navrhovatele je ve své žádosti poměrně přesně vymezit, co má být předmětem řízení, jež hodlá zahájit, a z čeho usuzuje, že došlo k porušení jeho veřejných subjektivních práv“*.

[18] Podle stěžovatele krajský soud věděl o nezákonném postupu odpůrců spočívajícím v jejich nečinnosti a následném odnětí práva stěžovatele řídit motorová vozidla. Nejvyšší správní soud přezkoumal skutečnosti doplněné stěžovatelem v kontextu celého řízení a zjistil, že návrh na přezkum zdravotního posudku stěžovatel podal až 17. 6. 2021 (tedy poté, co byl podán první návrh ke krajskému soudu ze dne 15. 6. 2020). Dopis adresovaný Krajskému úřadu Libereckého kraje, kde se stěžovatel domáhal neúčinnosti doručení písemnosti (kterou taktéž nespecifikoval), byl odeslán až v lednu roku 2021, tedy více než půl roku poté, co byl podán návrh na osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Z vyjádření stěžovatele nevyplývají informace o tom, že by (jakékoli) správní řízení vůbec proběhlo. Naopak ani sám stěžovatel neví, zda bylo ve věci vydáno rozhodnutí správním orgánem a s jakým obsahem. Krajský soud z tohoto důvodu došel k závěru, že stěžovatel v budoucím soudním řízení zjevně nemůže být úspěšný. „Zjevná neúspěšnost“ je neurčitý právní pojem a s podobnou formulací operuje § 138 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. „Zjevně bezúspěšným uplatňováním práva“ je podle komentářové literatury k § 138 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád situace, kdy již ze skutkových tvrzení žadatele je nepochybné, že mu ve věci nemůže být vyhověno. V daném případě není stěžovatelem označeno a předloženo rozhodnutí či definován jiný úkon správního orgánu, které by mohlo být předmětem přezkumu správním soudem, a to ani na výzvu krajského soudu k doplnění skutečností relevantních pro řízení. Zároveň z vyjádření stěžovatele vyplývá, že on sám nezná skutkové okolnosti klíčové pro obsah budoucího soudního řízení, ani neví, zda bylo vedeno ve věci řízení a u kterého správního orgánu, popř. s jakým výsledkem. Nejvyšší správní soud se proto ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že stěžovatel v budoucím řízení zjevně nemůže být úspěšný, neboť není ani zřejmé, co by bylo předmětem onoho budoucího řízení.

[19] Pokud stěžovatel brojí proti obsahu lékařského posudku vydaného odpůrkyní ad 2), lze tak činit ve správním soudnictví v rámci přezkumu konečného správního aktu (odnětí řidičského průkazu), vydaného správním orgánem (viz rozsudek č. j. 5 As 237/2020 - 10, bod 25. a 26.). Žádné rozhodnutí správního orgánu však nebylo stěžovatelem doloženo. Nejvyšší správní soud proto došel k závěru, že v případě stěžovatele není možné

identifikovat řízení ve věci samé, na které by se (potenciální) osvobození od soudních poplatků a ustanovení právního zástupce vztahovalo, přitom rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků a ustanovení právního zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s. se má vztahovat na konkrétní řízení, nikoli obecně na jakékoli řízení „do budoucna“.

[20] Stěžovatel dále namítá, že krajský soud nevyslovil obecný závěr o (ne)splnění podmínek pro úplné osvobození od soudních poplatků. Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. může být účastník na základě vlastní žádosti osvobozen od soudních poplatků, pokud doloží, že nemá dostatečné prostředky. Pokud však soud dojde k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Krajský soud se ve svém rozhodnutí nevyjádřil k tomu, zda stěžovatel splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků na základě předloženého prohlášení o majetku. Avšak s ohledem na to, že podle závěru krajského soudu stěžovatel nemůže být v budoucím řízení zjevně úspěšný, není třeba v tomto konkrétním případě dále zkoumat, zda jsou majetkové poměry stěžovatele natolik nedostačující, aby byl od soudních poplatků osvobozen. Jinak řečeno, třebaže by stěžovatel splňoval podmínku nemajetnosti, dojde-li soud k závěru, že nemůže být se svým návrhem úspěšný, návrh na osvobození od soudních poplatků zamítne. Opačný závěr by byl v rozporu s procesní efektivitou a hospodárností řízení, jelikož osvobození od soudních poplatků soudem by vedlo jen k dalšímu bezúčelnému řízení, ve kterém stěžovatel zjevně nemůže být úspěšný.

[21] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá pochybení při doručování provozovatelem poštovních služeb, tvrdí, že Česká pošta doručuje v rozporu s právními předpisy. Ve svém vyjádření adresovaném krajskému soudu ze dne 8. 1. 2021 se *„z opatrnosti domáhá neúčinnosti doručení event. správního rozhodnutí ve věci lékařského posudku a jeho neplatnosti podmíněně, pokud by takové rozhodnutí Krajského úřadu Libereckého kraje bylo navrhovatelé v prosinci 2020 doručováno a bylo nepříznivé vůči návrhu ze dne 17. 6. 2020.“* Nejvyšší správní soud konstatuje, že není oprávněn zneplatnit doručení písemnosti správního orgánu, o které sám stěžovatel neví, zda mu byla doručena (resp. zda vůbec existuje). Pokud existují nesrovnalosti v doručování správním orgánem, může stěžovatel postupovat podle § 24 správního řádu u správního orgánu, který doručovanou písemnost odeslal, nebo kontaktovat provozovatele poštovních služeb.

[22] Dalšími námitkami stěžovatele se Nejvyšší správní soud již nezabýval, protože se jedná o námitky, které se nevztahují k zrušenému výroku II. usnesení krajského soudu ze dne 19. 6. 2020, č. j. 59 A 58/2020 – 4 a nejsou tedy pro rozhodnutí Nejvyššího správního soudu relevantní.

[23] S ohledem na výše uvedené neshledal Nejvyšší správní soud kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[24] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu